

ŠTEV. 11

1-9-3-9

STEBELNARSKI

LETNIK
XLII

GLASILO

SLOVENSKEGA
ČEBELARŠKEGA
DRUŠTVA

v
LIUBLJANI

Vsebina:

Plėskanje panjev	165	Čtivo za začetnike	175
Liebefeld	167	November	175
Iz zgodovine sporov med prevaževalci čebel na pašo in čebelarji domačimi v 18. in 19. stoletju	170	Kotiček za radovedneže	175
Čebelarska razstava na Švicarski drž. razstavi v Zürichu	172	Društvene vesti	177
		Opazovalne postaje	178
		Naše podružnice	179
		Paberki iz domačih in tujih virov	179

Mali oglasi

Prodajam 7 A. Ž. panjev s čebelami in zimsko zalogo vred. Lukežič

Franc, čin. drž. žel., Celje — kolodvor.

Potrebujem prazne A. Ž. panje. Zanje dam v zameno fotoaparāt 6½ × 9 ali 9 × 12 cm na plošče. Naslov pove Društvena Čebelarna.

Sejni zapisniki.

XXVIII. seja dne 22. septembra 1939. Odbor je prosil ona okrajna načelstva, kjer so ajdova pasišča, da mu dostavijo seznam določenih stojišč na pasiščih, število dovoljenih panjev in ime prevaževalca. S pomočjo teh seznamov bo društvo po podružnicah kontroliralo, ako so čebelarji predpise upoštevali, ker hoče s tem preprečiti, da bi se na pasišča vtihotapljali prevaževalci, ki nimajo oblastnega dovoljenja, oziroma, da bi se na stojišča postavljala več panjev, kot jih je bilo dovoljenih. Odbor je vzel na znanje vsebino raznih došlih dopisov.

L. 1936. je društvo oddalo nekaterim čebelarjem nekaj osvetljenih panjev na preizkušnjo. Sedaj jih je odbor pozval, da naj podajo poročilo, kako so se doslej ti panji obnesli. Zveza v Mariboru je prosila osrednje društvo za podporo za predavanje. Prošnjo bo rešil širši odbor. Zveza v Mariboru je poročala tudi o pregledu okuženih čebelnjakov. Odbor je razpravljal o predlagani uvedbi dividendnega sistema v Čebelarni. Sklenjeno je bilo, da se pošlje vsem podružnicam poziv, da poročajo, koliko medu imajo člani naprodaj. Glavni odbor bo sproti pošiljal zvezama v Mariboru in Kranju prepise zapisnikov, da hoste obe informirani o njegovem delovanju. Enako pa hosta tudi obe Zvezi pošiljali svoje sejne zapisnike glavnemu odboru.

XXIX. seja dne 29. septembra 1939. G. predsednik je poročal, da je društvo dobilo za novo kampanjsko dobo dovoljenje za nadaljnjo nakupovanje sladkorja za prehrano čebel. Bauski upravi je društvo predložilo osnutek društvenega proračuna za bodoče finančno leto s prošnjo, da se društvu v bodoče podeli izdatnejša podpora. Odbor je odobril prve tri podpore iz sklada za škodo, povzročeno po čebelnih kužnih boleznih, in sicer Srežu iz Bratoncev, Kmetecu iz Sv. Marjete in Rožmariču iz Pristave. Odbor je zvišal zavarovano vsoto za opravo in blago v Janševem domu. Društvo je dobilo sporočilo direktorije drž. železnic, da ministrstvo ni ugodilo odborovi prošnji, da bi se pri prevažanju čebel v pašo tovornina za kranjčice računala po nižji tarifi in ne po isti kot za A. Ž. panje. Odbor je nadalje razpravljal o uvedbi dividendnega sistema v Čebelarni.

XXX. seja dne 6. oktobra 1939. Odbor je razpravljal o delitvi sladkorja po novi uredbi finančnega ministristva in finančne direktorije. Žal, da društvo ni moglo doseči, da bi bil sladkor denaturiran z žaganjem. Denaturacijsko sredstvo je zopet ostala pol sladka paprika. Tudi je hotelo društvo prihraniti čebelarjem pošta k pristojnim finančnim kontrolam, ki so lansko leto delile predhodna dovoljenja za nakup sladkorja. Tej odborovi upravičeni prošnji finančno ministristvo ni ustreglo. Daljša razprava je bila o izvozu medu, za katerega je odbor uvedel vse potrebne predpriprave. Vsem podružnicam je pa s posebno okrožnico naročil, da mu sporočijo, koliko medu imajo člani v zalogi. Na podlagi teh poročil bo mogoče delo nadaljevati, ozir. ga ustaviti.

XXXI. seja dne 13. oktobra 1939. Odbor je že dobil od podružnic nekaj poročil o zalogi medu. Do sedaj je bilo prijavljenih 18.620 kg. Ta zaloga komaj zadošča za domačo potrebo. Odbor pa bo podatke o zalogi medu zbiral še nadalje, ker želi, da bi vsaj en vagon mogel po ugodni ceni izvoziti. O eksportu medu je imel g. predsednik sestanek z referentom banške uprave g. Okornom. Na sestanku je bilo sklenjeno, da se s pripravami za eksport medu nadaljuje. Nato so bile rešene še razne društvene tekoče zadeve.

Krka. Dne 25. septembra 1939 smo spremili k večnemu počitku podružničnega predsednika g. Hočevar Franca, posestnika iz Trebnjegorice pri Krki. Neizprosna smrt je nepričakovano izrgala moža, ki je bil 30 let vnet čebelar, star komaj 52 let. Zrušila ga je zahrbitna bolezen, dobljena v svetovni vojni. Pokojni je zapustil ženo z 10 otročički, lepo urejeno posestvo in svoje ljubljenske čebelce. Pokojni je bil res za zgled vsem občanom na Krki in tudi vsem čebelarjem. Nikdar ni imel časa za počitek, le vedno hrepenenje po delu, kakor marljiva čebelica. Blag mu spomin!

Glasilo Slovenskega čebelarskega društva v Ljubljani

Izhaja mesečno.

Številka 11

V Ljubljani, 1. novembra 1939

Letnik XLII

Pleskanje panjev

Ur.

Vsak skrben čebelar je ponosen, če je tudi vnanjost njegovega čebelnjaka lična in prikupljiva. Posebno ga veselijo lepo popleskani panji, da se mu oko lahko pase po živih barvah, ki napravljajo pročelje čebelnjaka še posebno mikavno.

Odkar so izginile iz naših čebeljakov poslikane končnice, je običajno, da prepleskamo sprednjo stran panjev s kako oljnato barvo, pa ne toliko zaradi lepote kakor zaradi zavarovanja lesa pred trohno. Panji so dragi, zato jih moramo varovati pred vlago, da nam dolgo rabijo.

Pleskanje novih panjev je prav za prav igrača, delo, ki ga lahko opravi vsak količjak spreten čebelar. Panj še ni naseljen in nas čebele pri delu ne morejo motiti, les je gladek in brez razpok ter nas kar vabi k pleskanju. Nekoliko težje je pleskanje že naseljenih starejših panjev, ki se jim že pozna zob časa.

Za pleskanje panjev potrebujemo: dobre barve, prvovrsten firnež, terpentin, brusilni kit, smirkov papir, dober čopič, pleskarsko lopatico (Spachtel), dva kosa kakršne koli pločevine, dolga 62 cm (višina panja!), široka 10 cm in en kos v isti širini, dolg pa 42 cm (širina panja!). Za odstranjevanje stare barve rabimo še spajalno svetilko.

Barve. Zadnja leta se mnogo piše in govori o barvah, katere čebele vidijo in razlikujejo in o barvah, ki jih čebele ne vidijo. Dognali so, da čebela vidi le rumeno, modro, svetlozeleno in črno ter odtenke teh barv (oranžno, travnato zeleno, vijoličasto, škrlatno, sivo).

Te ugotovitve so važne, niso pa povsem v skladu z željami čebelarjev, ki hočejo prav mnogovrstnih barv, še manj pa s kakovostjo barv, ki so nam na razpolago. Malokatera barva na soncu dobro vzdrži, nekatere pa oblede, kakor da bi jih veter odpihnil. V dolgih letih čebelarjenja sem preizkusil najrazličnejše, toda zelo malo izmed lepih se je obneslo.

Dobre stanovitne barve niso poceni, so pa zato bolj izdatne in trpežne. Med rumenimi zavzema prvo mesto kromovo rumena in kromovo oranžna. Ta krasna barva sijajno prenese sonce in vse vremenske neprilike. Od zelenih priporočam samo mitis zeleno. Lahko jo uporabljamo samo zase. Jaz ji primešam nekoliko kromovo rumene, pa dobim lepo listno zeleno, ki je za oko posebno mila. Kromovo rumena je zelo izdatna, zato jo smemo primešavati le polagoma, dokler ne dobimo zaželeni odtенок.

Od rdečih je še najbolj stanovitna pravi cinober (signalno rdeča), čeprav sčasoma nekoliko potemni. Mešanica kromovo rumene in signalno rdeče da ognjevito oranžno barvo.

Z modrimi barvami je velik križ. Niti ena ni trpežna. Ultramarin postane sčasoma zelo grd in potem preveč spominja na barvo krst.

Berlinsko modra počrni, pariško modra pa pobledi, toda ne toliko, da bi bila grda. Zato jo priporočam.

Prav dobri barvi sta nežno siva, če je narejena iz dobrih temeljnih barv in pravi zlati francoski oker.

S tem sem izčrpal imenik dobrih in primernih barv. Odločno odsvetujem pleskanje z rožnatimi in vijoličastimi. V enem letu ni sledu od njih.

Kadar kupujemo barve, zahtevajmo prvovrstno blago, čeprav je dražje. Čas bo pokazal, da smo kljub temu dobro kupili, ker se bodo barve lepo ohranile, in tudi več zaležejo. Pri tvrdki Medič & Komp. v Ljubljani čebelarjem radi dobro postrežejo, zlasti če se človek obrne do poslovodje v prodajalni in pove, zakaj bo rabil blago. Kupi naj goste barve, ki jih bo sam razredčil s firnežem.

Firnež je važen dodatek k barvi, v resnici pa še bolj važen kakor barva. Ne z barvo, ampak s firnežem konserviramo les. Barva je le nekak okrasek za prepleskano ploskev, naloga varovati les pa pripada z 80% firnežu. V trgovini je mnogo slabega blaga, ki ga radi obesijo nestrokovnjaku. Najslabši je tisti, ki se nikdar ne posuši in ostane lepljiv dolga leta. Na prepleskani ploskvi se potem prijema prah, seme, drobeci listja, ptičje perje, sploh vse, kar veter raznaša. Kakšen je tak panj v dveh letih, si lahko predstavljamo. Zahtevajmo vselej najboljši firnež in opozorimo prodajalca, da bomo zahtevali povračilo škode, če bo lepljiv.

Terpentin naj bo dobre kakovosti, na to opozorjam, ker prodajajo tudi takega, ki nima prav nobenega duha po tem blagu, pa vtikaj nos še tako globoko v steklenico.

Brusilni kit rabimo kot zadelavino za reže, luknjice in kotanjice v lesu. Zahtevajmo prva blago!

Orodje. Lopatico rabimo pri kitanju in za odstranjevanje stare barve pri obžiganju s spajalko. Široka naj bo 7 cm. Pločevino rabimo, da jo vtaknemo v reže med panji, kadar pleskamo panje v skladanici. Potem ne umažemo z drugačno barvo pleskanih sosednjih panjev.

Čopič ne sme biti iz pretrdih ščetin. Jaz ne uporabljam okroglih, marveč ploščate iz finih ščetin, ki tiče v pločevinastem tulu. Teh čopičev mi treba podvezati in so jako trdni. Imam jih rad zlasti zaradi tega, ker ščetine ne izpadajo in je z njimi mogoče pleskati tudi utore med deščicami, iz katerih je sestavljena končnica A. Ž. panja.

Ravnanje z barvo, kitom in čopičem. Kupljene barve so pregoste za pleskanje in jih moramo razredčiti s firnežem. Dolivamo ga po malem in sproti vmešavamo s primerno letvico. Mešati moramo toliko časa, da se ves firnež porazgubi med barvo, kar je važno zlasti pri svetlejših barvah. Za prvo pleskanje mora biti barva precej redka, da se les do dobrega napije

firneža, za drugo pleskanje pa naj bo nekoliko gostejša, toda še vedno lahko tekoča. Čopič pomočimo v barvo; če se ta od njega naglo pcedi, kakor n. pr. redek med, je dobra za pleskanje.

Po pleskanju moramo barvo zavarovati pred pokvaro s tem, da nalijemo nanjo tanko plast firneža ali pa vode, ki jo pred novo uporabo odlijemo.

Če se napravi na barvi „koža“, jo moramo posneti celo. Več let staro barvo je treba temeljito premešati, dodati nekoliko firneža in precediti skozi gosto mrežico iz žice ali pa skozi kako bolj redko tkanino.

Terpentin dodajamo barvam le tedaj, če hočemo, da se bolj hitro suše. Preveč pa škoduje lesku barve.

Brusilni kit se na zraku zelo hitro strdi. Zato mora biti dobro zaprt v pločevinasti posodi in pod vodo.

Če hočemo čopič ohraniti, moramo z njim prav ravnati. Kadar prekinemo pleskanje, ga postavimo v kako posodo z vodo. Ta mora segati čez ščetine. Ko ga nehamo rabiti, ali pa preden začnemo pleskati z drugo barvo, ga moramo temeljito očistiti. Najprvo ga dobro ožamemo na ta način, da ga objamemo s palcem in kazalcem leve in ga počasi oženemo nad posodico z barvo. Ko je kolikor toliko suh, ga operemo v terpentinu. Na koncu koncev, ko smo že vse popleskali, ga operemo najprej v terpentinu, nato pa še v petroleju. Samo s terpentinom oprani čopiči postanejo sčasoma trdi, s petrolejem očiščeni pa ostanejo voljni.

Terpentin, v katerem smo čopiče čistili, vlijemo v kako stekleničico. Barva se polagoma usede, terpentin pa zopet lahko uporabljamo za čiščenje.

Roke si po pleskanju umijmo s terpentinom, bencinom ali pa petrolejem. Ni treba, da bi vsa vas po naših rokah zvedela, kaj smo delali...

Tako! Sedaj vemo vse o potrebsčinah, prihodnji mesec se bomo pa pomenili o pleskanju samem.

Praktična tehtnica. Praktično tehtnico imajo egiptski čebelarji, ki vozijo svoje iz gline narejene panje po reki Nilu na pašo. Panji ostanejo na čolnu ves čas paše. Čoln ima na zunanji strani zarezane znake. Če se čoln pogreza, razbere čebelar iz znakov, koliko kg medu so čebele nabrale, če se čoln dviga, je pa izguba.

Liebefeld

Joža Okorn — Škofja Loka.

Résumé: Depuis des siècles l'apiculteur paysan slovène surpasse par son éducation professionnelle ses camarades des autres pays. L'apiculteur Janša en est une preuve. La manière de exploitation des apiculteurs slovènes pourrait servir d'exemple. Pour le progrès les contacts avec les institutions et les personnalités apicoles des autres pays sont indispensables. L'écrivain parle des fameux apiculteurs slovènes et suisses, il parle des mérites du prof. Burri et du docteur Morgenthaler et de leur travail scientifique, du développement et des succès de la section apicole à Liebefeld. Il a vu beaucoup d'institutions apicoles, mais à l'exception de l'institution à Erlangen, dirigée par le docteur Zander, il n'a vu nulle part une activité scientifique aussi étendue et profonde comme à Liebefeld quoique la Suisse n'a que 4 millions d'habitants: Il a été surpris par le plaisir du travail éprouvé par les employés, par leur politesse et leur complaisance et surtout par le respect qu'ils ont pour le docteur Morgenthaler. Il parle de l'organisation du travail, du travail et des succès de l'institution dans les recherches du miel et pollen, les recherches des maladies des mères, les recherches des extermination du noséma et de l'acariose. Il félicite les apiculteurs suisses de cette institution et leur souhaite beaucoup de succès. Il désire que les contacts entre le peuple slovène et le peuple suisse soient plus intimes et que les Slovénes aient le plus tôt possible leur institution scientifique.

Slovensko čebelarstvo ni od muh! V marsikaterem pogledu, zlasti pa v povprečni strokovno praktični-teoretični izobrazbi, slovenski kmečki čebelar že stoletja visoko nadkriljuje stanovske tovariše drugih narodov. Dokaz: Janša!

Isto velja o sestavu panjev, ki jih Slovenci uporabljamo in načinu obratovanja. Ta poglavja bom izčrpneje obravnaval v drugih člankih, vendar se mi zdi neobhodno potrebno, da vse to že danes uvodoma ugotovim, ker se pri nas nekritično kaj rado ceni le to, kar vidimo v tujini, same sebe pa podcenjujemo, kar nikakor ni prav. „Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti“, pravi pregovor. Toda tudi prešernost in preceenjevanje samega sebe ni umestna. Posameznik ve nekaj, vsi skupaj pa veliko! Če hočemo napredovati, je neobhodno potrebno, da nismo zaverovani sami vase, temveč da se razgledamo po čebelarskem svetu, da navežemo in vzdržujemo čim tesnejše stike z vodilnimi čebelarskimi osebnostmi sveta, reči, ki so se obnesle drugod, pa prilagodimo našim razmeram, zahtevam in potrebam po točno

določenem načrtu, v sorazmerju z razpoložljivimi sredstvi.

Naša organizacija se je doslej v veliko škodo procvita slovenskega čebelarstva za to vse premalo zanimala. Inicijativa je bila prepuščena prav redkim posameznikom in v zadnjih letih tudi oblasti.

Kakor imamo Slovenci Janšo, Dajnka, Jonkeja, Porento, Rotschütza, Jurančiča, Kalana, Jagra, Žnideršiča, Rojino, Strgarja i. dr., tako imajo Švicarji Huberja, Bertrandja, dr. Kramerja, Spühlerja, prof. Monno, Planto, prof. Burrija, dr. Morgenthalerja, dr. Luenbergerja, Göldija, Jüstricha, dr. Köbla, dr. Schneider-Orellija itd.

Organizacija švicarskega čebelarstva mi je bila že od nekdaj vzor, zato že mnogo let vneto zasledujem delovanje in napredek švicarske čebelarske organizacije, ter uspešno načrtno delo in procvit čebelarskega zavoda v Liebefeldu pri Bernu.

Na mednarodnem kongresu „Apis Cluba“ l. 1928. v Berlinu mi je bila dana prilikost, da sem se med drugimi osebno seznanil tudi s svetovnoznanim čebelarskim znanstvenikom dr. Otonom Morgenthalerjem, vodjo čebelarskega zavoda v Liebefeldu, ki me je prav prijazno povabil, naj ob priliki obiščem Liebefeld. Tega povabila sem bil neizmerno vesel, toda razmere mi dobrih 10 let tega niso dopuščale.

Liebefeld je v neposredni bližini Berna. Tam se nahaja sloviti „Mlekarski in bakteriološki zavod“, ki ga vodi svetovnoznan znanstvenik prof. dr. Burri, ki je tudi dopisni član belgrajske akademije znanosti. Prof. Burri je položil temelje čebelarskemu zavodu v Liebefeldu, ki ga je kot oddelek zgoraj navedenega zavoda več let prav uspešno vodil. V tem svojstvu je pred desetletji odkril povzročitelja kuge čebelne zalege. Delo na posameznih oddelkih zavoda je naraščalo od leta do leta, zato je prevzel pred leti vodstvo čebelarskega oddelka dr. Oto Morgenthaler, pod čigar večšim vodstvom se je polagoma razvil v slovečo ustanovo, ki zavzema vse nadstropje v podstrešju mlekarškega in bakteriološkega zavoda (glej sliko!).

Videl sem že mnogo čebelarskih zavodov, toda razen v zavodu v Erlangenu pod vodstvom dr. Zanderja nisem doslej nikjer videl tako obsežnega, smotrnega, poglobljenega in na široko zasnovanega znanstvenega delovanja kot v Liebefeldu, četudi

ima Švica samo 4 milijone prebivalcev in 4 narodnosti.

Presenetilo me je s kako skrbnostjo in veseljem opravlja na zavodu vsak svoje delo, kakor tudi vljudnost in naravna

vsem tem je zavod dobro preskrbljen, kar nam zgovorno kažejo slike.

Razen za preiskave medu in peloda, ki jih izvršuje gdč. dr. Mauritio, sem se zlasti zanimal za boleznimatic, ter ugotovitve pri zdravljenju in zatiranju pršičavosti in nosematoze.

Na zavodu so doslej ugotovili 48 raznih obolenj, napak in anomalij matic, tako da je sedaj v celoti znanih 62 različnih obolenj. (Vide št. 9/39 Schw. Bzto., str. 551!).

Tozadevni preparati so eden lepši od drugega in je bilo doslej le nekaj objavljenih. Te bo v teku bodočega leta objavil in pojasnil tudi naš „Čebelar“. Izredno zanimiv je bil s tem v zvezi razgovor z g. Fygom glede plemenske vzreje matic v Švici, kar bom obravnaval v člankih o vzreji matic.

Za razne poizkuse in pridobivanje določenega materiala za razne preiskave in poizkuse ima zavod lepo urejen čebelnjak (vide sliko!).

Nosematoza in pršičavost sta bili pred

Čebelarski zavod v Liebfeldu.

ustrežljivost, pristrčni medsebojni odnosi, zlasti pa priljubljenost in spoštovanje, ki ga pri svojih sodelavcih uživa vodja zavoda. Vsi člani zavoda tvorijo res pravo družino, zato so tudi razumljivi lepi uspehi.

Delo na zavodu je razdeljeno takole:

Dr. Oto Morgenthaler: vodstvo,

dr. Ana Mauritio: preiskava medu in peloda,

W. Fyg: boleznimatic,

A. Brügger in Hans Schneider: } pršičavost, nosematoza i. dr.

gdč. G. Baumgartner: preiskava satja,

gdč. dr. R. Lotmar: fiziologija prehrane zdrave in bolne čebele.

Uspešno delo sodelavcev Dr. Otona Morgenthalerja je delno razvidno že iz švicarskega čebelarskega lista „Schweizerische Bienenzeitung“, v katerem najdemo mnogo sestavkov zgoraj navedenih znanstvenikov, mnogo razprav pa je bilo objavljenih tudi drugje.

Znanstveno delo zahteva poleg sposobnih delavcev tudi pripomočkov, t. j. dobro opremljene laboratorije in literaturo. Z

Dr. O. Morgenthaler v svoji pisarni.

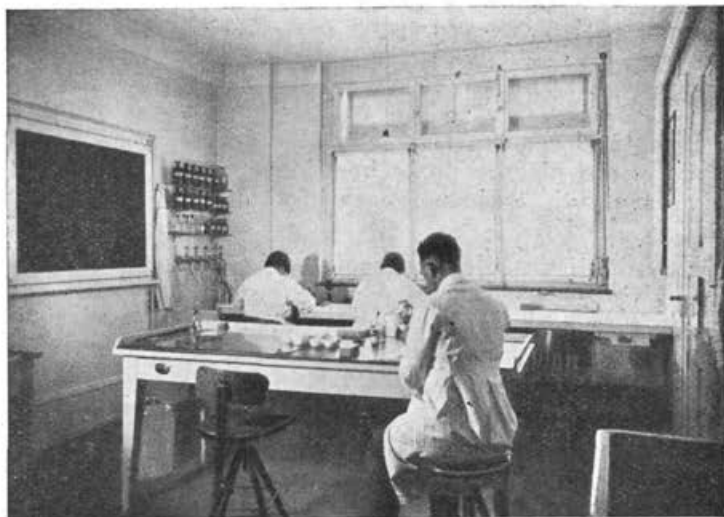
leti v Švici zelo razširjeni in sta povzročali švicarskemu čebelarstvu leto za letom velikansko škodo. S sistematičnim proučevanjem bolezni na zavodu (glej dela dr. Morgenthalerja), z vzgojo in s pomočjo di-

scipline praktičnih čebelarjev, da vsak sumljiv pojav pri čebelah takoj javijo pristojnemu bolezenskemu izvedencu, ki odpošlje sumljivi material v preiskavo in zasleduje potek bolezni, ter vestnim zatiranjem bolezni, se uspešno nadaljuje boj proti tem škodljivkam čebelarstva.

Na zavodu se vodi točen seznam, v katerih krajih in čebelnjakih ter v kakšnem obsegu se je bolezen pojavila, v koliko je bilo zatiranje uspešno, odnosno zakaj ni bilo uspešno, in izvor bolezni. Dolgoletne preiskave so dokazale, da se je bolezen vtihotapila iz francoskega dela Švice, kjer so jo naprej in v največjem obsegu ugotovili. Po trgovcih z živimi čebelami je bila zanešena tudi v druge kantone.

Obseg bolezni in škoda, ki jo povzročata nose mavost in pršičavost, se od leta do leta

vrši čebelarški zavod v Liebefeldu, ter spozna, kako velike važnosti je za uspešno praktično čebelarjenje znanstveni čebelarški zavod. Švicarskim čebelarjem moremo k tej ustanovi samo čestitati, kar storimo

Laboratorij v čebel. zavodu v Liebefeldu.

Drugi laboratorij v čebel. zavodu v Liebefeldu.

manjša, tako da obstaja prepričanje, da bodo v doglednem času ti dve bolezni, če ne docela zatrli, pa vsaj omejili na minimum.

Iz navedenega lahko vsak uvidi, kako veliko je delo, ki ga je že izvršil in ga še

pogoje in zanj zainteresirati merodajne činitelje.

O potrebi in pomenu slovenskega znanstvenega zavoda za čebelarstvo bomo razpravljali v januarski številki.

iz dna srca, dr. Morgenthalerju in njegovim sodelavcem pa želimo, da bi bilo njih delo tudi v bodoče uspešno, naši stiki pa čim tesnejši.

Prepričan sem, da bodo tudi slovenski čebelarji sčasoma dobili svoj znanstveni čebelarški zavod, ker ga nujno potrebujejo. Od nas samih je mnogo odvisno, ali, kdaj in kakšen zavod bomo dobili in imeli. Če bi svoj čas ne bilo v organizaciji nepotrebnih trenj, in bi bili vsi podpirali stremljenje rajnega prošta Kalana, bi zavod najbrže že imeli, tako pa moramo šele ustvarjati

Iz zgodovine sporov med prevaževalci čebel na pašo in čebelarji domačini v 18. in 19. stoletju

Stane Mihelič.

(Nadaljevanje.)

Dne 12. decembra 1799 je izšel z dekretom dvorne pisarne poziv kmečkemu prebivalstvu, naj zasaja po vaseh in okoli hiš lipe in akacije.

V Galiciji so bile z dvornim dekretom dne 6. julija 1803 zopet uvedene premije, in sicer za vsakega, ki je imel po sto panjev, po 50 gold., za tiste, ki so imeli po petdeset panjev, pa po 25 gld.

Slične premije so bile določene z dekretom dvorne pisarne dne 18. junija 1812 tudi za Moravsko in Šlesko in 22. januarja 1824 tudi za Štajersko.³ Na Kranjskem in Koroškem te premije niso bile razpisane, čeprav vemo, da se je vsaj Kranjska kmetijska družba dne 7. marca 1827 obrnila preko gubernija na vlado s prošnjo, da bi se tudi za Kranjsko razpisale. Vlada je dne 4. oktobra 1828 odgovorila preko gubernija Kranjski kmetijski družbi, da za Kranjsko sličnih premij ne more dati, ker se te izplačujejo iz „domestikalnega fonda“ vsake dežele, Kranjska pa takega fonda nima, koroški dom. fond pa izkazuje deficit.⁴

Z gubernialnim ukazom z dne 7. dec. 1825 in 2. nov. 1826 so bile zopet razpisane premije za Štajersko, in sicer za vsako izmed treh „dolenjih okrožij“ po tri, v znesku 40, 30 in 20 gld., za vsako „gorenje okrožje“ pa po dve v znesku 40 in 20 gld. Vsega skupaj je dobila Štajerska v premijah za čebelarstvo od l. 1829. do l. 1846. 8150 gld., ki so bili razdeljeni med 226 čebelarjev. Zanimivo je tudi, da je bilo od l. 1838. manj prosilcev za premije (8—15), kot pa je bilo razpisanih premij (15); pripomniti pa je treba, da je smel dobiti premijo le tak, ki pri spodrezavanju medu ni moril čebel.⁵

Za druge kraje in dežele mi podatki niso znani.

Dekret dvorne pisarne z dne 28. marca 1828, št. 6591 zopet ukinja premije in skuša posredno z nasanjem lip na javnih prostorih in ob cestah podpreti čebelarstvo.

Na podlagi vsega, kar smo tukaj navedli, more biti vsakemu jasno, da je bil idejni

oče čebelarskemu patentu in „Inštrukciji“ iz leta 1775. naš Anton Janša in da tudi vse druge, kasnejše vladne odredbe slone na smernicah, ki jih je vladi predložil on, ko je bil čebelarski učitelj na Dunaju.

Janša sicer s svojim „Načrtom“ ni dosegel ustanovitve čebelarske družbe za avstrijske dežele po vzgledu čebelarskih družb, kakršne so imeli drugod, dosegel pa je, da so dobili avstrijski čebelarji po njegovi smrti za tedaj najmodernejšo čebelarsko postavo, ki je bila in je še danes vzgled vsem takim in podobnim poskusom. Po tem čebelarskem patentu je skoro dobesedno posnet edikt, ki ga je izdal 27. junija 1775 Friderik II. za Prusko.⁶ Tako smo bili Slovenci zopet tisti, ki smo dali Nemcem ne samo prvega čebelarskega učitelja in z njim važna razkritja iz čebelarske vede, ampak smo postavili tudi osnovo in temeljni kamen vsej nemški čebelarski zakonodaji. Če Janševo delo po vsem tem v praksi ni rodilo večjih sadov, ne leži krivda v tem, ker bi bil morda dajal napačne smernice za razvoj čebelarstva v nekdanjih avstrijskih deželah, ampak v tem, ker so njegovi nasledniki, ki jih je imela vlada kot svetovalce, krenili z njegove poti, hoteč zabrisati njegovo delo in proslaviti sebe. Tudi zgodovina do danes še ni priznala Janši tistega mesta, ki mu gre. Vzrok je med drugimi tudi v tem, da so pisali Nemci zgodovino avstr. in nemškega čebelarstva ter proslavili može, ki so bili Nemci, druge pa, ki so bili njihovi učitelji in povečini Slovani, so molče prešli ali pa so jih odpravili z nekaj besedami.

V zvezi s čebelarskim patentom pa so še nekatera druga za nas važna vprašanja. Patent je bil prav za prav uveljavljen samo v Dolenji Avstriji in na Moravskem ter 30. avgusta 1776 še na Češkem. Pojavi se vprašanje, zakaj je vlada izdala čebelarski patent le za navedene dežele in ne za vso državo, ko vemo, da so bile podobne razmere v čebelarstvu tudi po drugih avstrijskih pokrajinah. Kako je bilo s čebelarskimi postavami drugod po državi?

Da odgovorimo na to, moramo poseči nekoliko nazaj.

Akcijo za povzdigo in razširjenje čebelarstva je prepustila tedanja vlada (kakor druge slične gospodarske akcije kmetijskim družbam, ki jih je začela ustanavljati v šestdesetih letih 18. stol. Kakor za druge kmetijske panoge je izdala tudi za čebelarstvo okrožnice z navodili „za večjo povzdigo čebelarstva“. Prva nam znana okrožnica je iz l. 1764., t. j. iz istega leta,⁷ ko je bila

osnovana prva kmetijska družba na Koroskem in ko je poslala vlada tudi guberniju na Kranjskem navodila za ustanovitev kmetijske družbe.⁸ Novo ustanovljene kmetijske družbe so se potem lotile dela po prosvetlenskih smernicah vlade. Zdi se, da je bila med prvimi kmetijskimi družbami v Avstriji najbolj vneti za povzdigo čebelarstva Dolenjeavstrijska ekonomska družba, ki je imela svoj sedež na Dunaju in je bila najbolj pod vplivom sličnih stremeljenj, ki jih opazimo tudi po drugih državah, zlasti na Francoskem in Nemškem. Neposredno je menda dobila pobudo za to z Gorenjih Lužic, kjer so pod vodstvom pastora Schiracha že l. 1766. ustanovili čebelarsko družbo in začeli še istega leta izdajati čebelarski zbornik pod naslovom: *Abhandlungen und Erfahrungen der Oeconomischen Bienengesellschaft in Oberlausitz*. V prvem letniku (1766) so izšla tudi pravila Gorenjelužiške čebelarske družbe. Ker so v odboru Dolenjeavstrijske ekonomske družbe sedeli ljudje, ki so bili blizu vlade in pa, kar je važno, tudi sami vneti prosvetlenci in čebelarji, se jim je posrečilo pridobiti vlado, da je ustanovila posebno čebelarsko šolo na Dunaju, v kateri je postal prvi učitelj Slovenec Janša.⁹ Prav tako se je vlada lotila na pobudo našega Janše in dolenjeavstrijskih oblasti, da bi odstranila zapreke, ki so bile na poti razširjenju in povzdigi čebelarstva. Da se je prvotno omejila vlada v svojem delu za povzdigo čebelarstva le na Dolenjo Avstrijo in Moravsko, pa ne dokazuje, da ni nameravla pozneje tudi drugod izvesti slične akcije, ampak le, da se je želela najprej prepričati, v koliko ji bo to delo uspelo in kakšni bodo rezultati. Kasneje pa je nameravala na podoben način tudi po drugih avstrijskih deželah pospeševati čebelarstvo. O tem priča dejstvo, da je razširila že 30. avgusta 1776 veljavnost čebelarskega patenta tudi na Češko. Isto dokazujejo nadalje razne vladne izjave, kakor:

1) Pismo M. Terezije Dolenjeavstrijski ekonomski družbi z dne 6. aprila 1770, kjer stoji med drugim: „...kranjskemu slikarju Janši sem odobrila... šest sto goldinarjev plače pod pogojem, da se omeji samo na razširjenje čebelarskega pouka... in da bo z istim smotrom tudi potoval v ostale dedne dežele“.

2) Raabovo poročilo M. Tereziji z dne 15. januarja 1775: „Ker je (Janša; op. pis.) predložil Nj. Vel. priloženi Načrt (za ustanovitev čebelarske družbe) se je ukazalo,

naj se najprej kolikor je mogoče, poživijo (čebelarstvo; op. pis.) v vojvodini Avstriji nad in pod Anižo (= Dolenji in Gorenji Avstriji) ter na Moravskem.“

Zlasti pa je to jasno poudarjeno v 2. točki čebelarskega patenta iz l. 1775.: „Haben wir wirklich die Einleitung getroffen, wiederum in einem andren Theile von Unterösterreich eine subalterne Bienenschule, und wiederum eine in Mähren zu bestellen mit der nöthigen Weisung an die Landesregierungen überhaupt, wie eines Theils die Wirksamkeit dieser Lehrschulen thätlich verbreitet, andern Theils aber nach und nach auch in anderen Gegenden und Provinzen, wo es die Lage gestattet, das Beispiel ergriffen, und ähnliche Vorkehrungen getroffen werden sollen.“

Ker je torej vlada hotela najprej videti, kako se bo obnesla njena čebelarska akcija v tem ožjem obsegu in ker so bili s tem v zvezi tudi precejšnji stroški državne blagajne, za katere se ni vnaprej vedelo, ali bodo v sorazmerju s koristjo, je vlada uveljavila čebelarski patent prvotno le za Dolenjo Avstrijo in Moravsko. Ko pa je vide-la prve uspehe, ga je razširila tudi na Češko in bi ga bila kasneje uveljavila tudi po drugih avstrijskih deželah, če bi se ne bile s smrtjo M. Terezije (l. 1780.) spremenile tudi smernice vladne gospodarske politike. Naslednik M. Terezije, sin Jožef II., je namreč z dvornim dekretom z dne 31. oktobra 1781 ukini¹⁰ že ustanovljene čebelarske šole in tudi nekatere kmetijske družbe, med njimi l. 1787. tudi kranjsko.

Od vsega, kar je storila vlada M. Terezije za čebelarstvo, je po l. 1781. ostal le čebelarski patent, ki pa je imel pravno veljavnost le za Dolenjo Avstrijo, Moravsko in Češko. Ker ga je poslala vlada že 14. aprila 1775¹¹ tudi oblastem ostalih avstrijskih pokrajin na vpogled, sodim, da so se tudi drugod (torej tudi na Slovenskem) ravnali po njegovih določbah, kadar so morale oblasti razsojati o čebelarskih pravnih sporih, ker drugih postavnih določb za čebelarje sploh ni bilo. To je razvidno tudi iz § 585. občega državlanskega zakonika za Avstrijo iz l. 1811., ki pravi: „Kako se zabranjuje ropanje medu po tujih čebelah, je v političnih postavah povedano.“ Edino v poštev prihajajoča politična postava pa je bil tedaj čebelarski patent od 8. aprila 1775. Videli bomo pa še kasneje,

da so se oblasti tudi pri nas sklicevale na isti čebelarški patent iz l. 1775.¹²

Vrnimo se sedaj k tistim točkam patenta, ki govore o prevažanju čebel na pašo, t. j. k členu 9. in 10. Glasita se v slov. prevodu:

„9. Kjer žele čebelarji prepeljati svoje panje na pašo, n. pr. ob koncu poletja na cvetoča ajdova polja, jim je to dovoljeno, ne da bi jih smeli pri tem ovirati lastniki zemljišč in to tem manj, ker čebele rasti rastlin ne prizadenejo niti najmanjše škode; plačati pa jim je za neškodljivo uporabo majhno pašnino (Weidegeld) po dogovoru, vendar le toliko, da za panj ne presega dva krajcarja; razume pa se, da nosi stroške za čebelnjak in varstvo (čebel na paši; op. pis.) lastnik panjev.

10. Od panjev, ki se vozijo na pašo in nazaj, se ne pobira nikaka mitnina ali druga dajatev, izvzemši cestnino.“

Če sedaj primerjamo vse, kar smo ugotovili o vzrokih in načinu postanka čebelarškega patenta iz l. 1775., s tem, kar smo našli v njem o prevažanju čebel s paše na pašo, moramo reči, da patent vprašanja odnošajev med prevaževalci čebel na pašo in čebelarji domačini nikjer ne rešuje in se ga sploh ne dotika. Patent skuša pospeševati prevoz čebel na pašo na ta način, da daje v s a k o m u r pravico, da sme prevažati svoje čebele na pašo in da mu tega ne more zabraniti niti lastnik zemljišča, na katero hoče postaviti čebele. Poleg tega oprošča patent prevaževalce raznih dajatev, kakor so bile: mitnina, mostnina, i. dr., ter določa maksimalno pašnino od panja na dva krajcarja. Obenem pobija patent odločno predsodke, češ da škodijo čebele raznim sadežem. Nikjer pa ni v patentu besede o kakih posebnih pravicah prevaževalcev pred čebelarji domačini, na podlagi katerih bi prevaževalci smeli nagrmatiti na paši poljubno število svojih panjev, ne glede na to, koliko je v dotičnem kraju že domačih čebel; seveda jim pa tega tudi ne zabranjuje. V tem pogledu se kaže že ena izmed pomanjkljivosti patenta, ki je kasneje rodila posledice — spore med domačimi čebelarji in prevaževalci in ki bi bila prav lahko izostala, saj je dolenjeavstrijska deželna vlada v svojih že zgoraj v izvlečku navedenih predlogih jasno predlagala, da naj vlada določi skupna pasišča, kot so imeli to urejeno na Francoskem.

Kakor bomo videli, se je ta pomanjkljivost kmalu pokazala in oblasti so bile prisiljene izdajati k patentu dodatne uredbe, ki naj bi urejale razmerje med prevaževalci čebel na pašo in čebelarji domačini.

Kdor bi se torej pri svojih zahtevah za svoboden prevoz čebel na pašo skliceval na čebelarški patent iz l. 1775., ne bi mogel ob poznavanju tedanjih socialnih in gospodarskih razmer najti v njem stvarne podlage za svoje trditve. V kolikor je patent pospeševal svoboden prevoz, moramo izraz „svoboden“ jemati v smislu, da patent daje tudi kmetu tlačanu pravice prevažati čebele, ne pa tako, kakor da bi patent dal neke predpravice čebelarjem prevaževalcem.

³ a) P. Gesetze u. Verfügungen (III, 4b); b) Postave in zaukazi (IV, 1b); c) Bienenzucht Beförderung mittels Bestimmung der Prämien 1785. Akti št. 10196, 19734, 17986, 20512, 24521, fasc. 22. v lj. guber. arhivu, sedaj v Nar. muzeju v Ljubljani; d) Die Bienenzucht betreffende Ausserungen des Adelsberger Kreis in 1791. Akti št. 2356, 847, 850, 2505, 2458, 3159, 991, 3350, 1163, 4259, 4424, 4493, 4501, 4545, 4546, 4601, 146, 2843, fasc. B/5 (Bienenzucht) v arhivu Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

⁴ a) Annalen der k. k. Landwirthschafts-gesellschaft in Krain, 1826/27, 60; 1829, 8—9; b) Akti v Arhivu Kmetijske družbe za Slovenijo fasc. B/5 (Bienenzucht) z dne 7. marca 1827, št. 25.; 5. maja 1927, št. 25.; 4. oktobra 1828, št. 26765.

⁵ Hlubek, Dr. F. X., Die Landwirtschaft des Herzogthumes Steiermark... Gratz 1846.

⁶ Prosser (IV, 1g).

⁷ Akta, t. j. okrožnice ni v guber. arhivu (v Nar. muzeju!) in je neznan; zabeležena je v repertoriju l. 1764. pod naslovom „Wegen mehrerer Erhebung der Bienen-Zucht, št. 161.“

⁸ Akta ni v guber. arhivu in je neznan; zabeležen je v repertoriju l. 1764. pod nasl.: Beförderung der Agricultur und Aufstellung einer Agriculturs — Societaet dabey das... Agriculturs — Projectt, und all = übrig diessfalltge Verhandlungen.

⁹ Mihelič (III, 4c).

¹⁰ P. Gesetze u. Verfügungen (III, 4b).

¹¹ Prepis okrožnice vlade v zvezi s patentom imam v prepisu iz drž. arhiva avstr. notranjega ministrstva na Dunaju.

¹² Glej o tem tudi Beck (IV, 1č, d)!

Čebelarška razstava na Švicarski državni razstavi v Zürichu

Avšič Maks — Boh. Bistrica.

V okviru velike švicarske državne razstave, ki je bila letos od 6. maja do 29. oktobra na razstavišču ob obali Züriškega jezera, je bila prirejena tudi čebelarška razstava.

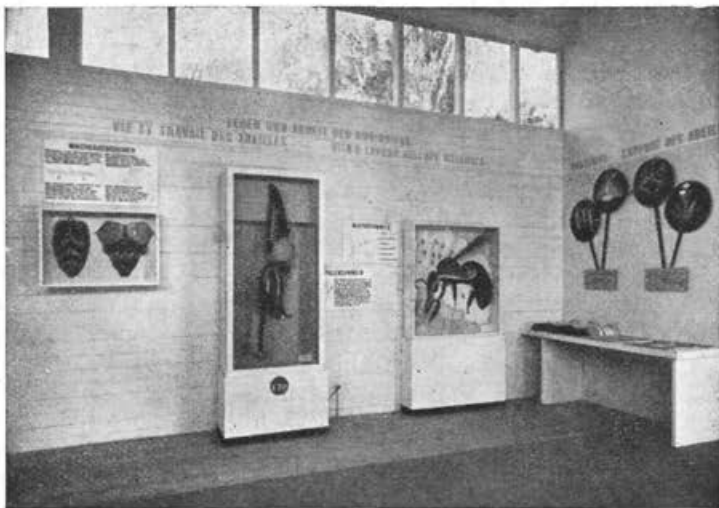
Razdeljena je bila v dva oddelka, ločena drug od drugega časovno in tudi po vsebini razstavljenih predmetov.

Prvi oddelek, ki je bil odprt ves čas državne razstave, je bil v prvem nadstropju paviljona št. 79, nazvanega „Hiša živinoreje“ (Haus der Tierzucht) in je obsegal dva prostora v skupni izmeri 180 m². Tu so bili razstavljeni razni grafikoni, slike, tabele, vzorci starih in novih panjev, čebelarška književnost itd.

Drugi oddelek pa je bil prirejen v paviljonu št. 78, v tako zvani začasni razstavi živalstva, proizvodov in strojev za obdelavo in pripomočkov za kmetijstvo. V tem paviljonu so razstavili pridelke medu in voska predvsem čebelarji okraja Zürich, razne tovarne čebelarskih potrebščin pa svoje proizvode. Ta razstava je bila odprta od 29. julija do 15. avgusta.

Oglejmo si najprvo oddelek, v katerega pridemo po dolgem hodniku hiše živalstva. Spotoma si na hitro ogledamo razne slike, grafikone in tabele, ki nam nudijo popolni vpogled v švicarsko živinorejo. Vsaka vrsta živali ima svoj lastni oddelek: zajci, koze, ovce, krave,

Na steni visi zemljevid Švice, sestavljen tako, da nam kaže okraje, kjer pridelujejo to ali ono vrsto medu. Ta statistika je napravljena po podatkih iz leta 1957/58. Pod zemljevidom je na polici 11 vrst kontro-

Življenje in delo čebele.

liranega medu, od vsake vrste so trije kozarci, ki so opremljeni z zaščitnimi kontrolnimi etiketami v treh vrstah. Namreč, vsako društvo, nemško, francosko in italijansko, ima svojo etiketo, ki je v povečani obliki razstavljena tudi na steni poleg zemljevida. Švicarski čebelarji prodajajo samo kontroliran med. Vsaka podružnica društva ima svojo kontrolno komisijo, sestoječo iz treh do petih članov, ki pregledujejo vzorce medu. Med pa tudi preizkušajo kemično glede množine vode, sladkorja, obnožine in tudi od katerih rastlin izvira. Kontroliran med prodajajo potem v raznih posodah, katere so opremljene s kontrolnimi etiketami. S tem je švicarski čebelar zavarovan pred manjvrednim ponarejenim medom in pred uvozom slabšega medu. Posebna tabela zelo nazorno kaže vrednost medu za ljudsko prehrano, posebno še za otroke.

Na drugi steni vidimo razne proizvode iz voska in satnice. Vosek človek uporablja za 12 različnih reči, zlasti pa za izde-

Stari in novi panji.

konji itd. Pri vsaki skupini lahko izveš, koliko glav iz te skupine premore Švica, in v katerem kantonu je razširjena ta ali ona pasma. Seveda ima tudi pernata živina svoje mesto. Slednjič pridemo do čebelarške razstave, ki nas najbolj zanima.

lavo sveč, mazila za čiščenje parketov, za izdelavo čistila za čevlje i. dr.

Velike slike nam kažejo pomen čebelarstva za sadjarstvo. Iz slike lahko razberemo, koliko se sadja pridelava, če so v bližini čebele in če jih ni. 80% vsega sadnega cvetja oprasa čebele.

Prav posebno zanimiv je zemljevid Švice z označbo predelov, koder je razvito čebelarstvo in krajev v gorah, kjer ni čebel. Poleg zemljevida pa vidimo velik grafikon, ki nam kaže, koliko medu so predelali v Švici in koliko so ga uvozili v letih 1928. do 1958., torej v dobi 10 let. Grafikon pove, da so leta 1958. pridelali doma skupno 4.200.000 kg medu, uvozili pa čez 400.000 kg.

Naslednja slika pa nam predočuje razširjenost čebelarstva. Na 1 km² pride 9 panjev in 1 čebelar. Na 1000 prebivalcev pride 74 panjev in 9 čebelarjev. Vseh čebelarjev pa je v Švici 37.650; od teh jih je nekaj nad 25.000 organiziranih. Švica ima najbolj razširjeno čebelarstvo na svetu. 74% čebelarjev je kmetov, od organiziranih pa samo 54%. Tedaj so izven organizacije največ kmečki čebelarji.

V dveh omarah sta razstavljeni dva modela. Prvi model, ki je napravljen iz lesa, nam kaže, kako čebela nabira obnožino. Iz lesa sta napravljeni dve nogi, kateri s pritiskom na gumb spravimo v gibanje. Naprava je konstruirana za pogon z električnim tokom. Ko se na ščetki na zadnji nogi nabere cvetni prah, se zelo nazorno vidi, kako si čebelica pomaga z drugo nogo, ki ta prah krtači z dlačic in stiska v hlebček.

Drugi model je napravljen iz gline in deloma iz steklenih, z raznimi barvami pobarvanih cevi. Predočuje nam čebelo v prerezu, kako nabira medečino in jo spravljaja v medeni mehurček. Ta model nazorno kaže, da medeni mehurček ni v nobeni zvezi s čebeljim želodčkom. Okoli teh modelov je bilo največ gledalcev. Oba sta last entomološkega instituta državne tehniške visoke šole v Zürichu.

V tem oddelku so bili tudi različni panji, od najstarejših košev in lesenih klad (zbranih največ v kantonih Zug in Lausanne), do panjev novejših sestavov. Manjkalo ni čebelarskega orodja in poleg priprostega prvega lesenega točila tudi modernega točila na električni pogon.

Razstavljeni sta bili tudi dve čebelni družini, ena v enosatnem opazovalnem panju, druga v panju Spühlerjevega sestava

s steklenimi stenami. Tako so si obiskovalci razstave ogledali lahko tudi čebele, trote in matico, ki je bila zaznamovana, da so jo laže opazili.

Končno je bila v tem oddelku razstavljena še čebelarska književnost in organizacija čebelarjev.

V Švici obstoje tri čebelarska društva, za nemški del eno, za italijanski del drugo, za francoski pa tretje. Vsako društvo ima lastno glasilo v domačem jeziku. Poleg časopisov pa imajo obsežno strokovno književnost v vseh treh jezikih, najmočnejšo seveda v nemščini. Za čebelarske zadeve splošnega značaja imajo vsa društva še posebno osrednje društvo, ki mu predseduje zelo zaslužni dr. Morgenthaler, ki je obenem tudi predsednik društva nemških čebelarjev, ki deluje v nemškem delu Švice.

Vsa čebelarska razstava je bila zelo lepo urejena. Ob določenih dneh so vodili obiskovalca po razstavi posebni vodniki iz vrst čebelarjev züriškega društva. Pri organizaciji razstave in zbiranju predmetov so sodelovala vsa tri društva s svojimi najboljšimi čebelarskimi strokovnjaki. Res, vse je bilo zelo pregledno, poučno in zanimivo in je nemogoče vse podrobno popisati. Jaz pri ogledovanju kar nisem mogel iz tega oddelka, zato sem ogled drugih paviljonov na državni razstavi moral opustiti.

Ker je bilo razstavljenih zelo veliko reči tudi v drugem oddelku čebelarske razstave, v paviljonu št. 78, bom to opisal v prihodnjem članku.

Nagrade pomočnikom v čebelarstvu. Pred vojno so dunajski čebelarji določili nagrade, ki pritičejo čebelarskim pomočnikom, kadar opravljajo razna dela drugim čebelarjem. Ne bo odveč, če zvedo tudi naši čebelarji, kako so razna dela plačevali. Nagrade sem preračunal na sedanjo vrednost dinarjev (1 predvojna krona 10 din). Nagrade so bile takele:

Za preselitev družine iz slamnatega koša	20'— din.
za preselitev družine iz kranjiča	16'— din.
za ogrebanje roja	10'— din.
za napravo narejenca	24'— din.
za združitev dveh družin	10'— din.
za odjemanje in trcanje medu od kg	2'— din.

Druga dela po zamudi časa. Za dela v oddaljenem čebelnjaku so bile določene posebne odškodnine.

November

Hlad, dež, megla in sneg so v tem mesecu na dnevnem redu, a gotovo pride še nekaj sončnih dni. Lepega, sončnega dne se bo lotil čebelar med 10. in 16. uro končnega zazimljevanja čebel. Najprej bo izpraznil medišča. Tiste sate (1–2 na družino), katere je pustil nedotaknjene in ki vsebujejo veliko pokritega medu, bo spravil posebej v suho shrambo. Bati se ni, da bi se do pomladi v njih naselila zalega vešče, samo da so na hladnem. Ostale sate iz medišč, ki jih je jeseni iztočil in vrnil v medišča, bo spravil v omaro na suho in hladno. Tudi za te sate se mu ni treba bati, ker miruje razvoj ličink vešče. Ako je satje popolnoma suho, ga smete žveplati, drugače pa ne. Lahko ga pa zavaruje pred zalego vešče n. pr. s paradiklorbenzolom. Dovolj je varno satje tudi, ako zavijemo vsak sat posebej v nov časopisni papir. Kdor ima primerno podstrešje, zavaruje lahko satje pred veščo s tem, da obesi sate na prepih, a tako, da se sat ne dotika sata. Ako je še kaj čebel v medišču na satih, jih ometemo v plodišče.

Ko smo izpraznili medišča, pokrijemo rešetke z deščicami, tako da ne more nobena čebela gor. Nikakor ne zadostuje, da pokrijemo rešetko s časopisnim papirjem, ker začnejo spomladi čebele glodati papir in delati s tem nesnago. Kdor ima slamnice, naj jih ovije s časopisnim pa-

pirjem in dene na deščice, ki pokrivajo rešetke. Kdor jih nima, naj položi samo nekaj leg časopisnega papirja, pa je tudi dobro. Ravno tako zamažimo tudi okence plodišča in popolno zazimljenje je končano.

S tem, kar smo tu navedli, pa ni rečeno, da bi plodišča ne smeli zavarovati z drugimi slabimi prevodniki toplote, n. pr. z vrečicami z žagovino i. dr. Glavno je, da ne more mráz do čebel.

Čebelar naj spravi po končanem delu čebelnjak v red. Očisti naj vse orodje in naj ga spravi na svoje mesto. Dobro je, če nastavimo v čebelnjaku nekaj dobrih mišnic za miši, ki se ob mrazu kaj rade priklatijo v čebelnjak. Mačke ne smejo v čebelnjak, ker vznemirjajo s skakanjem po panjih čebele.

Kranjiče, ki imajo za satjem še mnogo prostora, naj čebelar zavaruje pred mrazom s tem, da dene zadaj v panj vrečice z listjem ali suhim mahom. Skladanico kranjičev odenimo zadaj s staro odejo ali sličnim.

Odslej naj vlada v čebelnjaku popolni mir, ker vsak nemir razburja čebele, ki planejo v razburjenju na medene zaloge in uživajo po nepotrebnem med. To ima za posledico večjo obremenitev črevesja z neprebavljivimi ostanki hrane.

Ako zapade sneg in posije sonce, naj se čebelar ravna po navodilih, ki smo jih podali za mesec januar.

Kotiček za radovedneže

1. V matičnjaku imam večjo množino medovitih rastlin, zlasti sophore japonica. Ker se tukajšnji čebelarji zanjo zanimajo, prosim za sporočilo, kolik je približni donos te rastline, odnosno v koliko prednjači pred drugim gozdnim drevjem. K. L. v M. N.

Sophora japonica spada med najbolj medovite rastline in jo vsi propagatorji za izboljšanje paše enodušno priporočajo. Njene medovitosti pa ne moremo izraziti s številkami ali s primerjavo z drugimi rastlinami. Pri nas še ni dovolj preizkušena. Splošna sodba je, da je v ugodnih okoliščinah zelo medovita. Vrhtega cvete zelo dolgo. V Sarajevu sem videl drevored so-

phore. Vročina je bila neznosna. Na tleh pod krošnjami je ležalo na tisoče odpadlih cvetov, na njih pa vse živo čebel. Teh cvetov gotovo niso zastonj obirale.

Izkušnja pa je pokazala, da sophora ne uspeva povsod. Prijajo ji zlasti toplejše lege, prenese pa tudi ostrejše podnebje, če pozimi ni prevelikih razlik med dnevno in nočno toplino; sploh ji ne godijo preveliki toplinski skoki, n. pr. podnevi 15°C toplote, ponoči ravno toliko mraza. Ljubljana n. pr. ji ne ugaja. Vlažno podnebje, nagle vremenske spremembe pozimi in ostre zimske noči so vzrok, da redno deloma pozebe, hira in ne more v višino.

To je vse, kar vam morem povedati. Brez dvoma je pa tudi pri nas mnogo krajev, kjer se bo dobro počutila. Če na Ble-

du vzdrži cedrus deodara in cedrus atlantica in več drugih igličastih dreves, ki v Ljubljani ne vzdržijo niti dveh zim, je dokaz, da bi tam uspevala tudi sophora. Tako bo tudi še marsikje.

2. Z velikimi žrtvami sem si pred osmi leti nabavil 10 novih AŽ panjev, sedaj pa s strahom opažam, da se jih je lotil črv. Posebno dno panjev je močno napadeno. Kaj mi je storiti, da pokončam mrčes? T. R. v B. B.

Družine morate preseliti v druge panje, les (dno) dobro ostrgati in napojiti s kakim (jedkim) sredstvom, ki črve zanesljivo uniči.

Brez dvoma je za to najboljši karbolinnej svetlejšje barve. Les morate napajati dokler pije. Panje postavite na toplo sonce, potem les nagleje pije. Slaba stran karbolineja je, da čebele njegov vonj težko prenašajo, oziroma ga sploh ne prenesejo. Zato moramo s tem sredstvom obdelane panje vsaj dve leti zračiti, šele potem jih smemo naseliti. Če bi panje napojili pozimi, spomladi pa naselili, bi ne ostala živa niti ena čebela.

Izvrstno sredstvo za pokončavanje lesnega črva je terpentini. Tudi z njim morate les večkrat temeljito napojiti. Ker je terpentini precej drag, ga čebelarji malo uporabljajo.

Ravno tako dobro se obnese bencin. Nabrizgati ga moramo v rove s kako brizgalno ročko, kakršna je n. pr. za mazanje šivalnega stroja, potem pa rove zamazati z dobro brusilno zamazko (Schleifkitt), ki se naglo posuši in se kasneje ne izlušči. Ko je suha, jo zgladite s smirkovim papirjem.

Uvažujemo tudi, da med zelo rad nategne vonj po karboliniju (kaboln) in da moramo napojeni panj tudi zaradi tega dalj časa sušiti in zračiti.

Močno razjedenih delov panja ne kaže mazati. Škoda stroškov in truda. Črvivo dno nadomestite z novim.

Pametno je, če dno vsakega novega panja prav temeljito napojimo z dobrim vročim firnežem. S tem zavarujemo panj pred črvi tam, kjer je najbolj občutljiv.

2. Sita pri čistilniku za med naglo začnejo rjaveti. Ali smem uporabljati mrežo iz medi? F. Z. v N. p. K.

Bog varuj! Na taki mreži se tvori zeleni volk, ki je hud strup za želodec in smrtno nevaren. Edino dobro pocinjeno mrežo smete uporabljati kot sito za precejanje medu.

3. Čebelarim v vinskih gorica. Letos mi sosednji vinogradnik očita, da sem trgategv nalašč opravil tako zgodaj, da moje čebele samo po tujih vinogradih stikajo, po mojem pa ne, ker je že obran. Pravi, da bi ne smel brati prej kot drugi in da moram čebele, čim grozdje dozori, odstraniti. Kaj porečete k temu? S. J. v S. na D.

Takega vprašanja se nikdar nisem nadejal in bi nanj lahko odgovoril samo modrec Salomon. Meni je samo to znano, da nekatera okrajna glavarstva določijo rok za začetek trgatve in da je prepovedano splošno prezgodnje obiranje grozdja. Kakšni so tozadevni nepisani zakoni, res ne vem. In tudi ne vem, zakaj ste vi tako zgodaj brali. Nikakor pa ne drži, da bi morali s čebelami pred trgatvijo bežati.

S sosedom se na lep način pobotajte. Pomazite ga z medom in dobro besedo in mu pojasnite, da čebela srka le iz že nagrizenih jagod, ki pa jih načnejo ose in sršeni, in da škoda ni ravno tolikšna, kakor se misli in govori. Če pa ni drugače, opravite trgategv prihodnjič „v prav ta pravem času“, vse pa zaradi ljubega miru, ki je mnogo več vreden kakor polovnjak dobrega vina. Saj take pijanke vaše čebele menda niso?

5. Ali je res, da je treba za postavitev lesenega čebelnjaka dovoljenja pristojne občine? M. R. v R. t.

Res! Novi stavbni red predpisuje tudi za podeželske stavbe, pa naj bodo zidane ali lesene, stalne ali začasne, posebno stavbno dovoljenje. Če bi postavili čebelnjak kar na svojo voljo, bi vam občina lahko ukazala odstranitev stavbe.

6. Koliko sladkorne raztopine dobim, če dam na 1 kg sladkorja 7 desetink l vode? P. S. v C.

Dobili boste 1'2 l raztopine. To bi lahko sami dognali brez „Kotička“, ki je namenjen važnejšim vprašanjem.

7. Pri nas na Štajerskem je mnogo čebelarjev mnenja, da je mera satnikov v A. Ž. panju precej velika. Zakaj se je uvedla ravno ta velikost? Ali ne bi kazalo satnike zmanjšati? K. B. v C.

Sati v A. Ž. panju so res veliki, nikakor pa ne preveliki. Drugod po svetu imajo poleg manjših še dosti večje (n. pr. Dantov, 28'5 × 47'3 cm, belgijski 42 × 42 cm, francoski kongresni 35 × 35 cm). Satniki A. Ž. panjeve mere (Gerstungove) so nekako v sredi. Uvedeni so bili zato, ker so pri nas svoj čas priporočali panje gerstungovce, ki imajo baje edino pravilno, čebeli

ustrezajočo mero. Pri uvedbi A. Ž. panja je ostala mera satnikov neizpremenjena, da je bil prehod od gerstungovcev na A. Ž. panje lažji.

Za maksimalni razvoj čebelne družine je treba določene velikosti plodišča. Dolgoletne izkušnje so pokazale, da je A. Ž. panj v tem pogledu pravilen in da je potrebnih 9 satov A. Ž. (Gerstungove) mere, da se čebelna družina lahko neovirano razvije do tiste moči, ki je potrebna, če hočemo, da naj bo čebelarstvo dobičkanosno. Mnogi čebelarji zagovarjajo celo panj na deset satov, češ da imajo od teh večje donose, ker so v njih še močnejše družine, in so tudi boljši za prevažanje. Taki panji pa potrebujejo boljšo pašo v okolici domačega čebelnjaka. V splošnem so panji na devet satov dosti veliki.

Nikakor tedaj ne kaže velikost plodišča zmanjšati. Brezpogojno moramo ostati pri sedanjih meri. Z zmanjšanjem satnika bi morali povečati število satov, česar tudi ne moremo priporočati. Več satov, več dela.

Nismo toliko ozkosrčni, da bi odklanjali druge mere zgolj zaradi trme. Priporočati jih pa tudi ne moremo in ne smemo, ker bi naše čebelarstvo potem ne kazalo tiste lepe

enotnosti, ki jo kaže sedaj in ki nas zanjo drugi narodi zavidajo. Resnične potrebe po zmanjšanju mere satnikov ni, zato ne bomo prav po nepotrebnem razdirali, kar smo v teku dolge dobe zgradili: enotnost panja in mere satnikov.

8. Pri nas po travnikih raste detelja, ki vam jo obenem pošiljam. Čebele jo precej obletavajo. Ali tudi medi? Kdaj je čas za setev? Ali naj jo sejem kar med travo? Kje dobim seme, in kako je njeno slovensko ime? P. A. L. p. P.

Poslali ste nam hmeljsko lucerno (medicago lupulina), ki uspeva na vsaki zemlji. Spada med dobro medeče rastline in jo zavoljo tega toplo priporočamo. Cvete zelo dolgo in nudi čebelam dobro bero zlasti v otavi. Takrat so ponekod travniki čisto rumeni od tega cvetja. Na ljubljanskem barju se je ponekod razbohotila do neverjetnosti.

Jaz sem jo sejal spomladi aprila meseca in je jeseni že cvetela. Za zemljo mi izbirčna, prijajo ji pa zlasti nekoliko vlažna tla. Uspeva tudi v lahki in suhi zemlji. Sejete jo lahko kar med travo. Potem jo bo od leta do leta več. Seme dobite v vsaki večji semenski trgovini.

DRUŠTVENE VESTI

Zavarovalni sklad. Lansko leto je društvo ustanovilo „Zavarovalni sklad“, iz katerega nakazuje podpore tistim društvenim članom, ki so oškodovani zavoljo kake čebelne kužne bolezni. Pravila o poslovanju sklada so bila objavljena v 5. številki letošnjega S. Č., stran 46. Vodja sklada je g. Štefančič Anton, šol. uprav. v Donački gori, p. Rogatec. Sklad je namenjen v pomoč vsem članom društva, ki redno plačujejo članarino in so člani najmanj tri leta. Na seji ožjega odbora dne 29. septembra t. l. je odbor na predlog vodje sklada in pristojnih podružnic nakazal prve odškodninske zneske iz tega sklada Ivanu Srešu iz Bratoncev, Josipu Kmetecu, učit. pri Sv. Marjeti in Francu Rožmariču iz Pristave, vsakemu po 200 din. Naj bodo ti zneski v spodbudo društvenim članom, da ostanejo zvesti društvu, ker nihče ne ve ne ure, ne dneva, kdaj ga bo zadela nesreča. Ni več daleč čas, ko bo odbor lahko pomagal članom tudi v drugih smereh in potrebah.

Čebelarske knjige so vsakemu čebelarju prepotrebne za proučevanje naprednega

čebelarstva. Brez knjig je čebelar kakor brez opore, njegovo čebelarstvo pa prej ali slej propade. Društvo ima v zalogi več strokovnih knjig, ki jih mora imeti vsak čebelar, n. pr. prof. Verbičevi knjigi o medu in čebelnih boleznih, Jugova „Praktični čebelar“, Miheličeva „Anton Janša“. Čebelarji, naročite knjige za zimsko čtivo.

Tečaj za bolezenske strokovnjake. Odbor je dobil do sedaj nad 50 prijav za ta tečaj. Ker pa za vse prijavitelce društvo nima ne prostora, ne sredstev za povrnitev potnih in drugih stroškov, bo poklical v tečaj zaenkrat le po enega prijavitelca iz vsakega okraja. Drugi pridejo na vrsto nekoliko pozneje. Sprejeti prijavitelci bodo dobili v kratkem vsa potrebna navodila. Tečaj bo v prvih dneh meseca januarja 1940.

Članarina. Leto gre h koncu, a društvo še ni dobilo članarine od mnogih čebelarjev. Društvo ima obveznosti, ki jih brez plačila članarine ne bo moglo kriti. Naj se zavedajo člani svoje odgovornosti in dolžnosti in naj dolg takoj nakažejo. Od nekaterih članov bo moralo društvo izterjati

članarino po svojem pravnem zastopniku. Ne želi pa, da bi se to sredstvo uporabljalo pri vseh zamudnikih. Prosimo zato, pohitite s plačilom.

Sladkor. Društvo je dobilo tudi za bodočo kampanjsko dobo dovoljenje za nakup sladkorja. Finančno ministrstvo zahteva, da sladkor delimo pod istimi pogoji kot lani. Prošnja društva, da bi se nekatere določbe odpravile, ni bila ugodno rešena.

Opozarjamo zato vse čebelarje, da si pred nakupom sladkorja preskrbe potrdilo pristojne finančne kontrole, ki naj ga nato z naročilom vred dostavijo Čebelarni v Ljubljani.

Stari letniki Čebelarja. Društvo ima v zalogi še mnogo popolnih starih letnikov in posameznih števil. Priporočamo, da jih čebelarji naročijo in svoje stare letnike izpopolnijo. Popolni letniki so po 20 din.

OPAZOVALNE POSTAJE

Mesečni pregled za september 1939

Kraj	Višina nad morjem	Panj je teže								Toplina zraka			Dni je bilo									
		pridobil v			izgubil v			v mese- cu čistih dkg	največ pri- dobil	naj- višja	naj- nižja	sred- nja me- sečna	izletnih	deževnih	snežnih	oblačnih	pol jasnih	jasnih	vetrovnih			
		1.	2.	3.	1.	2.	3.															
		mesečni tretjini dkg						pri- dobil	po- rabil	dkg	dne	C°										
Blejska Dobrava	577	—	—	—	55	65	55	—	175	—	—	+26	—	1	+13°51	14	6	—	8	6	16	2
Breg-Križe	483	70	—	—	20	50	40	—	40	30	3.	+28	—	+	+16°33	22	11	—	3	15	12	6
Kranj	385	—	—	—	360	70	60	—	490	—	—	+30	+	2	+16°10	24	14	—	5	10	15	10
Virmaše-Škofja Loka	361	10	—	—	240	55	60	—	345	10	10.	+27	+	4	+16°66	25	13	—	6	12	12	20
Tacen-Šmarna gora	314	—	—	—	280	270	70	—	620	—	—	+29	+	1	+15°95	25	8	—	8	4	18	16
Barje	289	95	—	—	75	100	130	—	210	25	6.	+27	—	2	+13°63	30	4	—	4	7	19	4
Dob	305	60	—	—	100	120	60	—	220	20	4.	+30	—	4	+14°90	20	10	—	8	13	9	4
Rova	350	35	—	—	105	100	70	—	240	20	4.	+28	—	1	+14°90	24	10	—	6	5	19	7
Mekinje	415	50	—	—	460	150	110	—	670	40	1.	+28	—	1	+14°71	30	13	—	7	9	14	26
Škorno-Noví klošter	450	—	—	—	20	30	50	—	100	—	—	+29	—	1	+16°48	30	2	—	—	21	9	28
Sp. Ložnica-Žalec	252	340	—	—	205	180	155	—	200	95	1.	+32	—	2	+15°63	27	11	—	3	17	10	19
Leveč-Sl. Bistrica	355	35	15	—	—	—	50	—	—	15	9.	+27	—	1	+11°58	30	13	—	13	6	10	14
Muta	387	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	+26	+	3	+14°43	28	6	—	2	18	10	8
Sv. Lovrenc-Pohorje	442	705	240	—	15	80	40	810	—	245	1.	+26	—	2	+13°45	28	12	—	7	12	11	4
Sv. Duh-Selnica	536	385	10	—	10	50	45	290	—	130	1.	+26	+	1	+14°01	29	7	—	3	17	10	8
Selnica ob Dravi	324	500	115	—	95	135	65	320	—	170	3.	+29	—	1	+15°16	25	5	—	5	19	6	22
Studenci-Maribor	265	730	—	—	—	240	90	400	—	150	4.	+26	—	3	+13°78	28	11	—	2	13	15	5
Mala Nedelja	279	565	—	—	—	275	95	—	—	—	—	+23	+	1	+14°01	25	10	—	3	17	11	10
Cezanjevci	182	740	—	—	20	70	110	540	—	220	2.	+25	—	2	+14°58	24	7	—	4	8	18	5
Turski vrh-Ptuj	336	—	—	—	—	130	94	—	—	—	—	+27	+	3	+15°33	26	6	—	1	14	15	2
Nedeljica-Turnišče	170	1190	25	—	80	170	15	950	—	315	3.	+29	—	4	+16°30	28	2	—	2	2	26	3
Žetale-Rogatec	322	—	—	—	—	35	85	—	120	—	—	+31	+	3	+17°58	26	6	—	4	14	11	7
Rogaška Slatina	224	140	—	—	50	95	45	—	50	35	3.	+30	—	2	+15°88	27	8	—	3	15	12	9
Donačka gora-Rogatec	397	*	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kozje	307	60	—	—	—	60	70	—	70	60	2.	+30	+13	+20°60	20	9	—	—	8	19	3	9
Leskovec-Krško	168	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brežice okolica	156	5	—	—	—	40	60	—	95	5	8.	+19	+	6	+14°66	27	7	—	4	21	5	7
Toplice-Dol	179	400	—	—	210	160	130	—	100	90	7.	+25	—	+	+14°63	23	11	—	5	18	7	26
Krka	300	245	—	20	85	75	80	25	—	70	3.	+31	+	3	+17°58	24	9	—	12	10	8	20
Št. Janž-Dol	347	55	120	25	10	10	40	140	—	50	12.	+24	—	2	+12°03	25	7	—	7	17	6	5
Št. Vid-Stična	360	590	—	—	190	225	80	95	—	150	3.	+26	—	4	+11°91	21	8	—	7	15	8	6
Cerknica	575	—	—	—	95	20	—	—	115	—	—	+27	—	+	+13°	19	10	—	8	9	13	8
Sv. Gregor-Ortnek	736	—	—	—	20	30	35	—	85	—	—	+24	—	3	+14°78	30	6	—	3	4	23	14
Novo mesto	180	380	80	—	110	115	80	155	—	130	7.	+33	—	1	+16°65	25	10	—	8	5	17	2
Šmarjeta	375	460	80	—	70	60	150	260	—	90	8.	+28	—	1	+15°35	29	10	—	8	2	20	24
Valpča vas	280	275	240	85	80	20	85	415	—	65	8.	+24	+	7	+14°71	25	7	—	6	16	8	8

Sv. Lovrenc ima Lüfteneggerja, vsi drugi AŽ panj. — * G. poročevalec je odšel na voj. vežbe.

Zaradi poletne suše je ajda precej pozno zamedila. Zato so nekateri predeli Slovenije imeli v septembru še nekaj paše na njej. Vendar to ni bilo povsod in pozni donos tudi ni rešil naših panjev. Mnoga poročila govore, da je bila letos posebno očitna razlika v donosu z ajde med panji, ki so prišli močni ali šibkejši na pasišče. Kjer so čebelarji med poletno sušo pitali in s tem vzdrževali matice pri zaleganju, ali kjer so tik pred ajdo združevali šibke družine, se pohvalijo z letošnjo ajdovo pašo. Vsi drugi pa poročajo, da čebele niso nabrale niti popolne zimske zaloge. Na Gorenjskem in v Savinjski dolini je ajda popolnoma odpovedala, pa tudi nekateri predeli na Dolenjskem niso posebno zadovoljni. Zato bodo morali ondotni čebelarji

seči po sladkorju in dodati manjkajočo zalogo. Pač pa je bil v septembru velik donos obnožine. Iz gornjega posnemamo, da bodo letos zazimljeni šibkejši panji, kot smo jih vajeni zazimljati.

Sleherno bero je pretrgala slana, ki je zadnje dni meseca pobelila travnike in vrtove in uničila mnogo poznega jesenskega cvetja. Dasi izkazuje september mnogo deževnih dni, je padlo povprečno le 96 mm dežja, sončnih ur pa smo imeli 172. Megla se je pojavljala pretežno le v nižinskih močvirnih dolinah.

*

Vse gospode poročevalce prosim, da mi s prihodnjim mesečnim poročilom pošljejo tudi glavno letno poročilo, da bom mogel sestaviti letno poročilo za list.

NAŠE PODRUŽNICE

Podružnica Slovenjgradec je priredila dne 10. sept. t. l. pri lepo urejenem čebelnjaku našega g. predsednika v Trobljah pri Slovenjgradcu predavanje. Predavatelj, g. Močnik Peter, okr. šolski nadzornik iz Maribora, je s svojim globoko zasnovanim predavanjem o jesenskih opravilih v čebelnjaku, o pitanju, združevanju in izberi plemenjakov popolnoma dosegel svoj namen. Vsi prisotni čebelarji so ga poslušali z izrednim zanimanjem, in upamo, da bo mnogo tega ostalo v spominu naših naraščajnikov.

Udeležba članstva je bila dobra, vendar smo pogrešali mnogo naših članov, ki so kakor vselej tudi to pot pozabili, da je predavanje. Upamo, da se bodo ti pozabljenci v bodoče vendarle udeležili sličnih prireditvev in sestankov, da tajnik ne bo brezuspešno pošiljal vabil.

Po končanem predavanju se je predsednik podružnice, g. Čresnik Ferdinand zahvalil predavatelju za trud in požrtvovalnost, ter Zvezi v Mariboru za naklonjenost naši podružnici.

Končno je podružnični tajnik Kavc Ivo v imenu podružnice po lepem nagovoru izročil bivšemu podružničnemu predsedniku Ferku Miroslavu, ki je vodil podružnico od njenega vstajenja v letu 1919. do l. 1937. krasno izdelano diplomo in ga prosil, naj podpira, čeravno kot predsednik v pokoju, še nadalje podružnico in ji stoji s svojim strokovnim znanjem ob strani.

Občni zbor podružnice v Trbovljah bo v nedeljo dne 26. novembra 1939 ob 9. uri dopoldne v II. drž. deški ljudski šoli v Trbovljah s sledečim dnevnim redom:

1. Zapisnik zadnjega občnega zbora.
2. Dopisi.
3. Poročila: a) tajnika, b) blagajniško, c) računskih pregledovalcev.
4. Volitev odbora za leto 1940.
5. Volitev delegata za občni zbor SLC.
6. Delovni načrt za 1940.
7. Predavanje iz čebelarstva.
8. Raznoterosti.

Prav vsi člani, brez izjeme, naj se občnega zbora zanesljivo udeležijo!

Paberki iz domačih in tujih virov

Anton Žnideršič.

Barva za panje. Če ni na končnicah panjev nikakih razlik, se rado zgodi, da zaidejo čebele v tuje panje. To še ne bi pomenilo nikake nesreče, pač pa je nevarno, če zaide matica v kak tuj panj. Naši predniki so zaradi tega imeli končnice kranjčev poslikane, mi pa barvamo končnice A. Ž. panjev z različnimi barvami. Pravi jo in pišejo, da ne smemo uporabljati poljubnih barv, ampak le take, ki jih čebele

razlikujejo. Dognali so, da naj nikakor ne rabimo bele barve, ker jo čebele ne vidijo in družine v takih panjih oslabijo. Odsvetujejo tudi rdečo barvo. Črna barva je za čebele najbolj privlačna. Razen te pa modra, rumena in vijoličasta.

Kako preprečimo združevanje rojev. Neki čebelar z večjim številom panjev, ki pusti svoje čebele rojiti kolikor jim ljubo in drago, zabranjuje združitev rojev v zraku na sledeči način: Kadar je s svojim pomočnikom na preži, ima oba v žepu primerno količino vlažnega mahu. Kakor hitro opazita, da je pričel kak panj rojiti in za njim še drugi, tretji itd., hitro zama-

šita vsem tem panjem žrela z mahom. Ko nevarnost mine, odpreta žrelo za žrelom ter nastavita lovilnike.

Čebelar, ki je gledal ta postopek, je vzkliknil: „Za božjo voljo, čebele se bodo zadušile, če jim bosta zaprla žrela!“ — „Nič se ne bojte, ljubi mladi prijatelj,“ mu je smehljaje odgovoril stari čebelar. „Meni se ni na ta način v 30 letih zadušila še nobena družina, nasprotno, če žrela začasno zamašim, izleti potem roj hitreje. Pri tem pa ujamem vsak roj zase in mi ni treba združenih rojev deliti.“

Škodljivost rojenja za časa paše se ne kaže le v tem, da se družina razcepi in malo nabere, ampak tudi v dejstvu, da čebele od dneva, ko so matičniki zaleženi, pa dokler se matica ne oplodi, lenarijo. To je dobrih 30 do 35 dni. Čebele berejo le toliko, kolikor potrebujejo zaloge. Dejstva, da je v tem času pridelek odvisen od preprečenja rojenja, nekateri čebelarji ne vidijo ali pa nočejo videti.

Kako postopajo v Nemčiji z nemarnimi čebelarji? Nemška državna strokovna skupina je poročala sledeče: „V okraju L. je bil čebelar, ki je svoje panje zanemarjal. Neko jesen jih niti ni nakrmil. Upravna oblast ga je pozvala, naj čebele tako nakrmi, da bodo zimo lahko prestale.

Ko so čez nekaj časa kontrolni organi čebele pregledali, so dognali, da čebele kljub naročilu niso dobile dovolj zimske zaloge in da ne bodo prestale zime. Nato je oblast, zaradi ohranitve dragocene ljudske dobrine, panje lastniku vzela in jih izročila v last drugemu zanesljivemu čebelarju. Ker je bil ta čebelar brez sredstev, je dobil posojilo, da je mogel čebele nakrmiti.

Dolgorilčne čebele. Nemški zavod za zoologijo in čebelarstvo vede je lansko leto poročal sledeče: „Letos, za časa bere na črni detelji, smo zopet imeli velike uspehe z našimi maticami. Imeli smo n. pr. take družine, ki so do avgusta že 25 kg medu nabrale! Ta okolnost in druga spoznanja nam kažejo, da smo na pravi poti za do-

sego takih družin. S tem pa še ni rečeno, da že lahko oddajamo ali da smemo oddajati čebelarjem take matice. Kakor je vsak lahko iz čebelarskih listov izvedel, je državna skupina čebelarjev sprejela vzrejo dolgorilčnih čebel v svoj načrt. Zato hoče vzrejeni naraščaj tako temeljito preizkusiti, kakor je treba za vprašanje tako obsežne važnosti.

Tako v Nemčiji! Pri nas pa, kjer je dolgorilčno čebelo že pred leti izsledil nemški čebelarski znanstvenik dr. Goetze, se ni od takrat temu nadvse važnemu vprašanju posvetilo nikake pozornosti.* Če niso čebele, katere vzrejajo z omenjenim namenom v Nemčiji, dolgorilčna kavkaška čebela, potem je to gotovo naša, ker le ti dve imajo dolge rilčke. Poročevalec pravi, da ima nemška čebela iz Lüneburške ravnine 58 mm dolg rilček, švicarsko pleme „Nigra“ 62 mm, kranjska pa 64 mm. Našli so pa že čebele s 75 mm dolgim rilčkom. Globočina cvetnih čašic črne detelje pa znaša 7—8 mm.

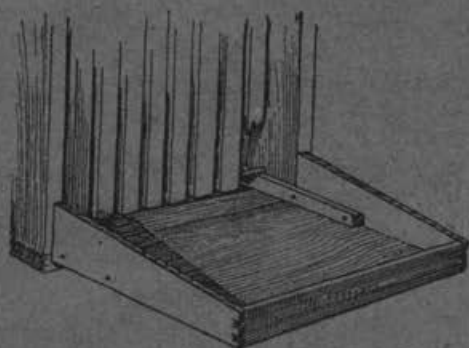
Op. ur. Dokler ne bomo imeli znanstvenega zavoda, ki bi se zavzel za take zadeve, bomo še nadalje morali capljati za tujino. Saj nismo samo mi čebelarji krivi, če se kolesa drugače sučejo, kakor bi mi radi.

Zaloga sredi marca. Nekje v Sl. Č. sem bral: „Ako smo družino zazimili na 10 kg medu in je porabila po letošnjih poročilih opazovalnih postaj najmanj 70 dkg mesečno, mora imeti sredi marca še približno 6 kg medu.“ To je samoprevara, kajti panj ni imel pred 7 meseci nikake zalege, sedaj pa jo ima na 4—5 satih, in kar ta tehta, ni med. Tehtnica nam tedaj spomladi nikakor ne pokaže pravilne porabe.

Op. ur. Trditev v Sl. Č. je vsekakor pravilna, ker se nanaša na uporabo do srede marca, ko v panjih ni zalege, ali pa je je tako malo, da ni upoštevanja vredna. Da bi imel kak panj sredi marca kar 4 do 5 satov zalege, se zelo redko pripeti, morda na vsakih 10 let enkrat, ali pa če so panji v dobri zgodnji paši na resi. Običajno pa sredi marca še nimajo kaj prida zalege in jo tedaj ne moremo upoštevati pri kalkulaciji povprečne porabe medu v zimskih mesecih. Omenjeno bodi še, da je zalega polovico lažja kakor med.

Sklep za uredništvo je 20. dne vsakega meseca. Pisma in denar za društvene namene je naslavljeni na „Slovensko čebelarstvo društvo“ v Ljubljani. Ček. račun št. 11.066. — Blagovne pošiljke (vosek, med) in naročila za čebelarske potrebščine je pošiljati na „Društveno čebelarno“ v Ljubljani, Tyrševa c. 21. Telefon 35-45. Ček. račun št. 15.645. — Društveno tajništvo je v Ljubljani, Poljanska c. 13/I. Telefon 38-38.

Izdajatelj za Slovensko čebelarstvo društvo in urednik: Avgust Bukovec.
Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. v Ljubljani. Odgovoren L. Mikuš.

Št. 116. Siplalnik, lesen, za A. Ž. panj:

- a) za panj na 9 satov;
b) za panj na 10 satov

Št. 117. Strgulja za snaženje A. Ž. panja.

Št. 119. Nož za izpodrezovanje satja v krajnjih,

uporabeni tudi kot strgulja za snaženje A. Ž. panjev in za izpodrezovanje voščenih prizidkov.

Št. 118. Omelce za ometanje čebel s satja.

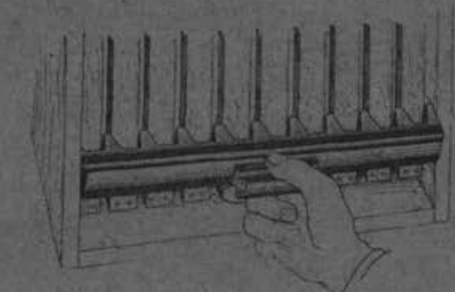

Št. 120. Nož za izpodrezovanje prizidkov nad sati v A. Ž. panju.

Št. 121. Pleskarska pralica za izpodrezovanje voščenih prizidkov:

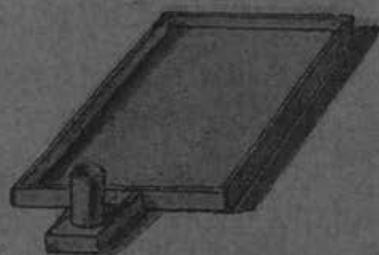
- a) manjša (širina 4 cm); b) večja (širina 6,5 cm).

Št. 122. Ravnalec za sate. Za uravnavo satov v A. Ž. panju: a) za panj na 9 satov; b) za panj na 10 satov.

Št. 123. Lovilna vreča za roje, zelo praktična.

Skupina F. Potrebščine za pitanje.

Št. 131. Pitalnik za A. Ž. panj,

uporabeni za pitanje od spodaj. V zaklopnici pri okencu v plodišču izrežemo na eni strani odprtino v natančni velikosti pitalnikovega vrata.

Št. 132. Turinški balon za 1 l za pitanje od zgoraj v medišču.

Št. 133. Podstavek, odprt, za turinški (Gerstungov) balon za pitanje skozi odprtino v slamnici v medišču.

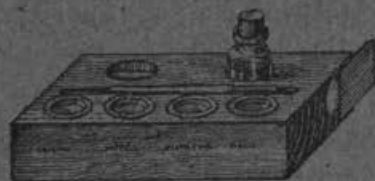

Št. 134. Podstavek, zaprt, za turinški balon

za pitanje od zgoraj v medišču. V ta namen vrežemo v leseni okvir matičine rešetke odprtino v premeru 5 cm, nanjo pa postavimo podstavek z balonom. Labko pa tudi matičino rešetko prekrijemo z deščico, v katero je vrezana odprtina v zgoraj omenjeni velikosti.

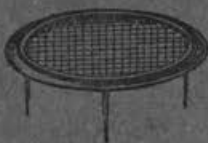

Skupina G. Matica.

Št. 151. Barva za označevanje matic.

Garnitura obstoji iz štirih barv (bele, modre, rumene in rdeče), iz stekleničice laka za napravo fekoče barve in stekleničice špirita za razredčenje laka.

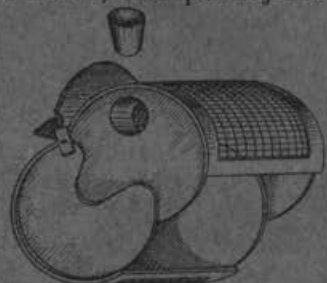

Št. 152.

Pokrovka za pripiranje matice pri označevanju.

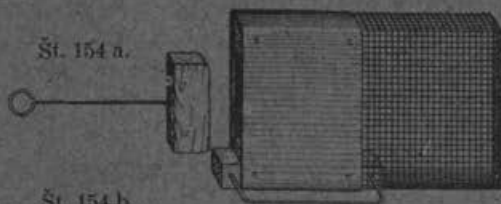

Št. 153. Pinceta za prijem matice, fino ponikljana.

Št. 155. Maticnica, zaklopna.

Št. 154 a.

Št. 154 b.

Št. 154. Maticnica:

- a) iz žične mreže, za pritrnitev na satnik (prof. Verbičeva);
- b) iz žične mreže, za pritrnitev na satnik (Gašperinova);
- c) iz žične mreže, polokrogla (Kranjica).

Št. 154 c.

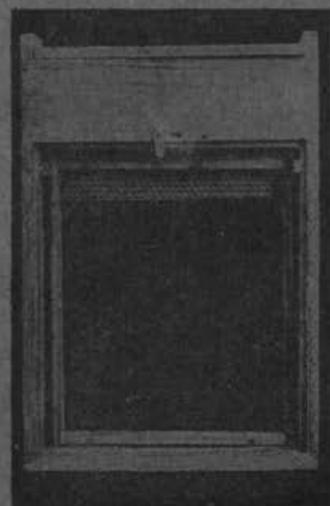

Št. 156. Škatlica za pošiljanje matic po pošti.

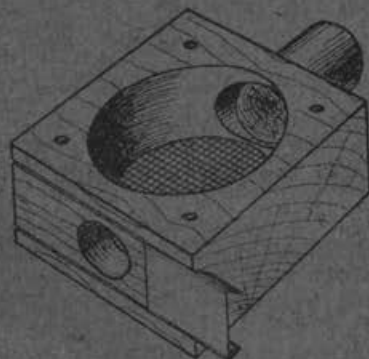

Št. 157.

Hramček za dva plemenilnika.

Št. 158. Plemenilnik z maticnico.

Št. 159.

Maticnica za plemenilnik

Št. 160. Sito za čebele.

K št. 157. do 160.: Plemenilniki, njih oprema in uporaba. Glej članek g. prof. Jos. Verbiča v Slovenskem čebelarju št. 5. letnik 1933.

Št. 161. Rejna letvica z lesenimi čepki.